

Юлія Чаплінська

ЯК ГОВОРИТИ З ДІТЬМИ ПРО КІБОРГІВ?

Пам'ятка для батьків

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЯК ГОВОРИТИ З ДІТЬМИ ПРО КІБОРГІВ?

Пам'ятка для батьків

Київ 2023

УДК 159.91/.98+616.7+316.662.2/.3:316.4.063.3+37.06:364.62

Рекомендовано до впровадження рішенням вченої ради
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
(протокол № 11/23 від 31 жовтня 2023 р.)

Рецензенти:

Губеладзе Ірина - доктор психологічних наук, старший дослідник, в.о. заступник директора з наукової роботи, завідувач лабораторії психології мас та спільнот Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Чиханцова Олена - доктор психологічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник лабораторії психології особистості імені П.Р. Чамати Інституту психології імені Г.С. Костюка.

Білоус Олександр - кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Чаплінська Ю. Як говорити з дітьми про кіборгів? Пам'ятка для батьків/ Юлія Чаплінська. Київ, 2023. – 41 с.

У пам'ятці наведено корисні поради та підказки для батьків, як говорити з дітьми про кіборгів – людей, які мають роботизовані протези чи імпланти. Пам'ятка допоможе дізнатися більше про внутрішній світ кіборгів та сформувані загальну стратегію розмови. Тут ви знайдете цікаві факти про кіборгів, їх класифікацію та різновиди протезів. Ви дізнаєтесь, як проходить процес реабілітації, і зможете краще зрозуміти, що означає бути кіборгом. Не зайвими також будуть поради щодо того, як почати розмову про кіборгів з дитиною, як відповідати на незручні запитання і як сформувані у дитини позитивне ставлення до цих мужніх людей. Рекомендації щодо медіапродукції допоможуть знайти цікаві книги та мультфільми про особливості життя людей, які мають інвалідність, а список запитань – проаналізувати медіапродукти разом з вашою дитиною і зробити нові відкриття та цікаві висновки.

УДК 159.91/.98+616.7+316.662.2/.3:316.4.063.3+37.06:364.62

© Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2023

© Чаплінська Ю. С., 2023

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	4
З ЧОГО ПОЧАТИ РОЗМОВУ З ДИТИНОЮ ПРО КІБОРГІВ? ..	6
УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО КІБОРГІВ	9
Хто такі кіборги?.....	9
Які бувають кібоги?.....	13
Які є протези?.....	17
Як людина перетворюється на кіборга?.....	20
ПРИЙНЯТТЯ КІБОРГІВ	22
Розмова про доброту, толерантність та емпатію.....	22
Незручні запитання.....	25
Кіборги, які надихають.....	31
Рекомендації щодо медіапродукції з теми.....	38

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні батьки!

Дякую, що вирішили скористатися цією брошурою. Її створено спеціально для тих, хто хотів би поговорити зі своїми дітьми про кіборгів та їхню важливість для України. З огляду на сучасні події, особливо воєнну агресію Російської Федерації проти України, знання про кіборгів та їхній внесок у сучасну українську історію стають особливо актуальними.

Під час цієї війни поранення дістали багато людей – не тільки військові, а й цивільні. Деякі з них потребували роботизованих протезів або імплантів для нормального функціонування в суспільстві. Ці люди, яких ми називаємо кіборгами, втратили частину свого фізичного тіла, але не втратили силу свого духу, мрій та надій. Вони проходять тривалий і складний реабілітаційний процес для того, щоб вести активне та повноцінне життя, використовуючи нові технології і протези. Ми можемо допомогти їм інтегруватися в суспільство.

Мета цієї брошури – надати вам інформацію та практичні рекомендації щодо того, як пояснити дітям, хто такі кіборги, яку важливу роль вони відіграють в українському суспільстві і як потрібно з ними комунікувати, щоб випадково не образити їхні почуття. Я вірю, що розуміння та прийняття кіборгів допоможе створити толерантне й підтримувальне середовище, де кожна людина має змогу розвиватися та відчувати себе повноцінною і важливою частиною соціуму

У цій брошурі ви знайдете пояснення, хто такі кіборги, інформацію про різні типи роботизованих протезів та їхні можливості, дізнаєтеся, як кіборгізація змінює життя людини, і про силу духу й нескореність, які можуть стати прикладом для всіх нас. Крім того, вам будуть надані поради щодо того, як пояснити цю тему дітям у зрозумілій і доброзичливій манері. Представлені в брошурі підходи та приклади допоможуть вам відповісти на запитання дітей та розширити їхнє розуміння проблеми і толерантність до тих, хто може зовні від них відрізнятися. Усі разом ми можемо створити відкрите та прийнятне

середовище для різних людей, незалежно від їхніх особливостей.

Хотіла б нагадати, що ваша роль як батьків є надзвичайно важливою у формуванні розуміння та прийняття кіборгів у дитячій свідомості. Ваші відкритість, емпатія та знання є ключем до створення розумного і підтримувального оточення для всіх дітей.

Дякую за ваш інтерес та зусилля у вихованні толерантної і розумної молоді. Також для розмови з дітьми на цю тему ви можете скористатися іншим виданням – “Хто такі кіборги? Брошура для дітей”.

З найкращими побажаннями,
Юлія Чаплінська

З ЧОГО ПОЧАТИ РОЗМОВУ З ДИТИНОЮ ПРО КІБОРГІВ?

Початок розмови з дитиною про людей, які мають роботизовані протези, або кіборгів, потрібно запланувати якомога раніше. Така розмова і пояснення не тільки сприятимуть формуванню у дитини толерантного та емпатійного ставлення до людей з інвалідністю, а й можуть позбавити дорослих ніяковості в ситуаціях, коли дитина вперше побачить кіборга на вулиці і голосно та невимушено почне ставити незручні запитання. Щоб такого не трапилося, потрібно заздалегідь потурбуватися про це і надати дитині всю необхідну інформацію.

Перш за все потрібно підготуватися до розмови: ознайомтеся з інформацією; відшукайте картинки, які б могли слугувати наочним матеріалом. Оберіть час і комфортну атмосферу, щоб ваша дитина була зосередженою і не відволікалася.

Почніть розмову з ознайомлення дитини із самим поняттям “кіборг”. Запитайте, чи чула вона про кіборгів, і поясніть хто це такі простими словами, що відповідають її рівню розуміння. Закцентуйте увагу на тому, що кіборгами також можуть називати людей з інвалідністю, але інвалідність – це набагато ширше поняття.

Поясніть технічні моменти, а саме: якими бувають кіборги, що таке протез і які можуть бути їхні різновиди. Якщо дитина зацікавиться, коротко поясніть, як відбувається процес “трансформації” в кіборга.

Зосередьте увагу дитини на позитивних аспектах. Підкресліть, що кіборги – це незвичайні люди, які, незважаючи на втрати, зуміли повернутися до життя завдяки своїй силі духу та мужності.

Поділіться прикладами. Розкажіть дитині, щоб надихнути її на великі досягнення, історії про надзвичайних кіборгів, які досягли своїх мрій та перемог.

Збалансуйте інформацію і поясніть, що кіборги – це лише одна з багатьох ознак людини. Кіборгізація не робить нікого поганим або хорошим. Це лише специфічна особливість. Як

колір очей або волосся, як родимка на тілі. І потрібно звертати увагу на внутрішній світ людини, цінувати її особистість.

Окремо обговоріть з дитиною правила поведінки в громадському місці, якщо дитина побачить кіборга. Наприклад, не роздивлятися його, не галасувати, не дивуватися. Якщо дитина захоче поспілкуватися з кіборгом, нагадайте їй про особисті межі і про те, що некоректно ставити особисті запитання, які можуть викликати болісні спогади.

Правила дружби: через те що кіборгами сьогодні стають не тільки військові, а й цивільні, зокрема діти, у клас вашої дитини може прийти навчатися дитина з роботизованим протезом. Тому потрібно обговорити з вашою дитиною почуття, які в неї викликають кіборги. Можливо, страхи, для того щоб їх розвіяти. Можливо, смуток чи жалощі, щоб ваша дитина не транслювала їх відкрито (що може засмутити чи образити кіборга). Можливо, цікавість та інтерес, який можна вгамувати вдома, щоб він не виглядав нездоровим на публіці.

Будьте відкритими до запитань, навіть незручних або тих, на які ви не маєте відповіді. Будьте спокійними і не бійтеся, що ви чогось не знаєте, запропонуйте дитині пошукати відповідь разом. Можливо, пофантазувати; можливо, погуглити. Намагайтеся створити атмосферу довіри, коли дитина може поставити будь-які запитання та отримати відповіді без страху або сорому.

Обов'язково зважайте на вікові особливості дитини. Пристосуйте розмову до рівня розуміння вашої дитини, уникайте складних термінів і надмірної деталізації. Якщо дитині буде потрібно, вона сама поставить купу уточнювальних запитань.

Наголосіть на значущості доброти. Підкресліть, що важливо завжди бути добрим і толерантним до інших, незалежно від їхньої зовнішності чи здібностей. І поясніть, що дитині потрібно поводитися з кіборгами так само, як вона поводить себе з іншими. Адже найкращий комплімент для кіборга – коли його протез перестають помічати.

Стимулюйте дитячу творчість. Можете запропонувати дитині створити свою історію або малюнок про кіборга, де вона може втілити свої думки, ідеї та фантазії про те, як зробити світ кращим, як можна поліпшити роботизовані протези, як

покращити будівлю школи, щоб кіборгам у ній було комфортно навчатися, тощо.

Запропонуйте різні рольові ігри. Спробуйте дібрати такі, де ваша дитина зможе уявити себе кіборгом або відчувати проблеми, з якими можуть стикатися кіборги, чи варіанти, як вона може допомагати іншим кіборгам у пригодницьких історіях.

УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО КІБОРГІВ

Щоб дорослі змогли підготуватися до розмови з дітьми, ми зібрали коротку інформаційну довідку про кіборгів, спираючись на яку можна відповісти на більшість дитячих запитань.

ХТО ТАКІ КІБОРГИ?

Кіборги – це люди, які мають роботизовані частини тіла, такі як протези чи імпланти. Їх може бути видно неозброєним оком або ж вони приховані всередині тіла.

Люди можуть стати кіборгами і використовувати протези чи імпланти з різних причин. Ці роботизовані частини тіла допомагають кіборгам виконувати різні завдання, які на перший погляд могли б здатися неможливими. Наприклад, кіборги можуть мати роботизовані руки, ноги або навіть штучний орган, який замінює оригінальний, що допомагає їм рухатися, брати участь у різних видах діяльності і повертатися до нормального життя після травм або хвороб. Кіборги можуть займатися альпінізмом, бігом, плаванням. Але для цього їм потрібні спеціальні види протезів і щоденні тренування.

Кіборги не тільки успішно опановують роботизовані пристрої, а й виявляють велику волю і силу духу. Вони показують нам, що навіть попри великі перешкоди і втрати люди можуть знайти в собі сили для повноцінного життя та здійснення своїх мрій. Вони є прикладом мужності, витримки і наполегливості.

В Україні у цього терміна є ще й своя особлива історія. Слово кіборги українці часто використовують у значенні “захисники Донецького аеропорту”. Уперше у вересні 2014 року його вжив невідомий проросійський бойовик, коли намагався пояснити, чому передові загони російських військ у всеозброєнні не можуть захопити Донецький аеропорт, який захищає кілька десятків українських військових зі стрілецькою зброєю. Оборона Донецького аеропорту тривала 242 дні, оскільки цей об’єкт мав особливе стратегічне значення для забезпечення логістики

Збройних Сил України. Нині таке значення слова увійшло до словників. Зокрема, до “Мислово” – онлайн-словника неологізмів та сленгу сучасної української мови. Прикметно, що Героїв Крут тепер стали називати “першими кіборгами”. У 2022 році спільним наказом Міністра оборони України і Головнокомандувача Збройних Сил України встановлено День вшанування захисників Донецького аеропорту, який ми відзначаємо щороку 20 січня.

Наразі в Україні через поранення, ушкодження і травми, спричинені воєнною агресією Росії, багато громадян змушені жити з роботизованими протезами і частинами тіла. Ці люди, яких ми називаємо кіборгами, стали символом сили й незламності українського народу. І це не тільки військові, а й цивільні. Часто роботизованими протезами користуються діти. Їх можна назвати новим поколінням українських кіборгів. Наразі Україна – єдина держава Європи, у якій значну частину населення становлять кіборги.

Після 2022 року кіборги показують нам, що навіть у найтяжчі часи, коли країна зазнає масштабної воєнної агресії, люди можуть зібрати всю свою силу волі і боротися за свободу й

незалежність. Вони стають свідченням того, що не можна зламати дух українського народу, незалежно від того, які випробування чекають на нас попереду. Кіборги допомагають нам усвідомити, що навіть після численних травм і втрат ми можемо знову піднятися, знайти нові шляхи до щастя і далі будувати майбутнє.

Крім того, кіборги сприяють розвитку наукових технологій і медицини. Вони – джерело натхнення для вчених та інженерів, які працюють над створенням нових технологій роботизації і протезування. Так, наприклад, біонічна рука українського стартапу Esper Bionics увійшла до рейтингу найкращих винаходів “Time”. А розташована в Україні компанія “Allbionics” виробляє сучасні біонічні протези за допомогою 3D-сканування. Ця компанія заявила про надання 150 безплатних біонічних протезів українцям, які постраждали внаслідок бойових дій і втратили верхні кінцівки. Наразі на теренах нашої держави працюють десятки як державних, так і приватних протезно-ортопедичних підприємств. Найбільш відомі серед них – це Національний реабілітаційний центр “Незламні” Першого медоб’єднання м. Львів, Хмельницьке державне протезно-ортопедичне підприємство Міністерства соціальної політики та Вінницьке експериментальне протезно-ортопедичне підприємство (яке має 90-річну історію). Спеціалісти зазначених закладів та компаній безперервно працюють для поліпшення якості життя людей, які мають інвалідність, а також для відбудови та розвитку нашої держави.

І пам’ятайте, що кіборгізація – це не хвороба. Це просто людська особливість. Як колір очей людини чи родимка на тілі. Тому не потрібно кіборгів жаліти – вони заслуговують на повагу і рівне ставлення, як і всі інші громадяни України.

Українське суспільство відчуває величезну вдячність до кіборгів за їхню жертвовність заради нашого спокою. Ми шануємо їхні досягнення, мужність і витримку. Вони є невід’ємною частиною нашої історії та культури, яка показує українську солідарність і здатність до подолання найскладніших випробувань.

Знання про кіборгів і визнання їхньої важливості допоможуть розширити наше розуміння порушеної проблеми і культивувати суспільну толерантність. Ми маємо бути відкритими та

підтримувати кіборгів, а також усіх людей з інвалідністю. Вони мають право на повагу, рівні можливості та участь у житті суспільства.

Разом виховуймо толерантну та емпатійну молодь, яка буде цінувати кожну людину незалежно від її особливостей та розуміти важливість різноманітності. Нехай наші діти бачать у кіборгах справжніх героїв, здатних подолати будь-які перешкоди. Нехай вони навчаються відчувати співчуття та повагу до людей з інвалідністю, розуміють, що кожна людина має право на повноцінне життя та реалізацію своїх мрій.

Пам'ятаймо, що кіборги – це не просто люди з роботизованими частинами тіла, вони – це наші сусіди, друзі, брати і сестри, які докладають надзвичайних зусиль, щоб жити повноцінним життям. Тож підтримуймо, поважаймо їх, вірмо в їхні можливості!

КІНЕЦЬ ОЗНАЙОМЧОГО ФРАГМЕНТУ

Якщо ви бажаєте придбати повноцінний варіант брошури,

звертайтеся до автора:

chaplinskaiuliia@gmail.com

Виробничо-практичне видання

Юлія Чаплінська

ЯК ГОВОРИТИ З ДІТЬМИ ПРО КІБОРГІВ?

Пам'ятка для батьків

Літературне редагування Т. А. Кузьменко
Верстка та дизайн М.В. Денисенко
Обкладинка Ю.С. Чаплінська

Адреса Інституту: 04070, м. Київ, вул. Андріївська, 15

Е-mail: info@ispp.org.ua

Сайт: <https://ispp.org.ua>

Підписано до друку 31.10.2023 р. Гарнітура Verdana. Авт. арк. 1.5

